

חוט של חסד

הגליזון לכל בית יהודי / בנשיאות הרצה שלום ארוש שליט"א פרשתו וישלח | יד' כסליו תשע"ה (2/12/17) | גליזון 546

מחזיקים באמת מתוך השקר

את ההתבטאויות שלו בתורה ו"משפטים את העיניים", איך הוא מעז לשקר בלי בושה: "מה עשית ותגנוב את לבבי, ותנהג את בנותי כשבויות חרב? למה נחבאת לברוח ותגנוב אותי ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשירים בתוף ובכינור? ולא נטשתני לנשק לבני ולבנותי, עתה הסכלת עשור". פתאום הוא דואג לבנות ולנכדים, והוא רק רצה לעשות להם מסיבת פרידה...

ולסיום, גם לאחר שיעקב אומר לו את האמת בַּפְּנִים, לבן הארמי, כדרךן של רמאים לא מתבלבל לרגע ומטיח בתגובה: "הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא ולבנותי מה אעשה לאלה היום או לבניהן אשר ילדו". ופתאום לבן הוא זה שמתגלה כאיש שלום שיוזם לכרות ברית עם יעקב אבינו... - האם לא פגשתם אנשים כאלה בחיים שלכם? איך אפשר להתמודד עם דברים כאלה בלי "להתפוצץ"?

ה'לבן' האמתי

כאן באה התורה ומורה לנו כיצד להתנהג. כל מילה כאן היא דרך לחיים הלכה מחייבת לכל אדם, 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי': יעקב מתמודד עשרים שנה בגבורה נוראה! אף פעם יעקב אבינו לא אמר "הוא עושה לי - גם אני אעשה לו, גונבים אותי - גם אני אגנוב", אלא הוא אומר: "לא למדתי ממעשיו הרעים" - "אפילו שהיו לי כל ההצדקות המוסריות כביכול להציל את מה שמגיע לי, לא זאתי כחוט השערה, לא רק משקר ומגזל, אלא אפילו מטעם וריח של שקר וגזל".

לבן מישש ובדק בכל כליו של יעקב ולא מצא אפילו מחט! יעקב גר בבית חמיו עם ארבע נשים שהן בנות בית, שאז הניסיון גדול הרבה יותר, ועם ילדים קטנים - ומחדיד כולם מוסר ונקיות כל כך גבוהים שלא לוקחים אפילו מחט מבית סבא. זה כמעט בלתי אנושי, אבל אם התורה כך מלמדת - סימן שזה אפשרי לכל אדם, אבל צריכים לשאוף, לרצות, ולהתפלל על זה.

הגדולים ביותר ועוד להאשים את יעקב אבינו איש האמת.

כלפי חוץ כולו טוב: "הכי אחי אתה ועבדתי חיים?" - "לא מתאים לאדם נקי כמוני לנצל את קרובי, אני רוצה לשלם לך טבין ותקלין", אך בפועל ניצל את יעקב בניצול מחפיר והפך אותו לעבד נרצע לארבע עשרה שנה. כאשר יעקב מעז להתלונן על הרמאות הגדולה שלאחר שבע שנות עבודה מפרכת לבן נתן לו את לאה במקום את רחל - "זוכה" יעקב לשיעור מוסר בהליכות ובהנהגות: "לא ייעשה כן במקומו...". - איך אתה לא מתבייש?

הגדולה שלאחר שבע שנות עבודה מפרכת לבן נתן לו את לאה במקום את רחל - "זוכה" יעקב לשיעור מוסר בהליכות ובהנהגות: "לא ייעשה כן במקומו...". - איך אתה לא מתבייש? אתה דתני אתה? ככה מתנהגים?

הקוץ הנגול

לאחר ארבע עשרה שנות ניצול, כאשר יעקב רוצה לחזור לביתו, לבן הארמי לא מתבייש ומבקש בהכנעה: "אם נא מצאתי חן בעיניך..." - "אני מוכן לכל תנאי רק שתמשך לעבוד", אך בפועל הוא החליף את משכורתו מאה פעמים, בכל יום מגיע עם תנאים חדשים, עם שיגעונות חדשים. יום אחד רוצה שלכל העיזים של יעקב תהיה חגורה לבנה סביב הבטן, יום אחר הוא רוצה שלכולן תהינה נקודות בצורת מעוינים או לבבות. והעיקר, שבכל פעם הוא מאשים את יעקב ברמאות ובגניבה, ומטיח בו: "אי אפשר לסמוך עליך! אתה לא זוכר מה דיברנו! שקרן! גנב! אני עושה איתך חסד ונותן לך להתפרנס בכבוד, ואתה מנצל את טוב לבי! זה מה שאתה לומד מהתורה?!"

וכאשר יעקב סוף סוף בורח בציווי ה', מרים לבן קול זעקה ויוצא לבצע לינץ' במשפחתו של יעקב, וגם אז קוראים

ומי שרוצה לשרוד בעסקים, צריך גם הוא להיות זאב... איך אפשר להיות ישר במציאות כל כך נוראה של שקר מכל צד ומכל פינה...?" ועוד משפטים מוכרים שכולם מכירים.

אבל יעקב אבינו מלמד אותנו שזה עצמו השקר הנורא ביותר. ה' הוריד אותנו לעולם שכולו שקרים כדי לקיים את התורה דווקא בעולם הזה. התורה לא ניתנה למלאכים, היא ניתנה לבני אדם שנמצאים בתוך מציאות של בית לבן. דווקא כאן עלינו לגלות את האמת ולקיים את תרי"ג המצוות בשלימות.

לכן מצווה גדולה עלינו לצייר נגד עינינו את הניסיון הקשה והארוך והמורכב שעבר יעקב, צריכים לצייר את דמותו של לבן הארמי, ואת כל יחסו כלפי יעקב - ומאידך את התנהגותו האצילית והמופתית של יעקב בתוך השקר הגדול. במאמר זה תקצר היריעה לפרט הכול, אך בכל זאת ננסה לתת כמה כיוונים ותן לחכם ויתבונן עוד, ויקשר הכול לחיים שלו.

רמאי בצווארון לבן לבן הארמי הוא אביהם ורבים של כל רמאי העולם. הוא לא היה סתם גנב ופושע שפל. הוא היה נראה כלפי חוץ כאיש מוסר ויושר, כלפי חוץ הוא היה נראה לבן כשגל וצחור מכל רבב, אבל בלבו היה חורש רעות ואיש מזימות, כולו תועבות. הוא היה פרופסור גדול ברמאות עד שהיה נראה שהוא זה שבאופן קבוע נגזל ומרומה הוא זה שצריך להגן על עצמו מפני יעקב אבינו, ולכן הוא כל הזמן דואג לשוות לעצמו תדמית של אדם הגון ולעשות את הפשעים והבגידות והרמאויות

לאורך עשרים שנה בבית לבן, יעקב אבינו חותם פרק ארוך ומייגע של תלאות בחיים שלו, ומתחיל פרק חדש של התמודדויות וקשיים. את עשרים השנים הקשות הוא מסכם במספר מילים: "עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה". ומבאר רש"י: "גרתי" בגימטריא תרי"ג, כלומר, עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים".

עולם של לַבְנִים

אמנם התורה הקדושה מספרת לנו על יעקב אבינו, אבל התורה היא לא ספר סיפורים אלא היא מלמדת אותנו על החיים של כל אחד ואחד. כל אחד מאתנו הוא יעקב הנמצא בבית לבן, ולמעשה כל העולם הזה עם כל בני העולם הנמצאים בו - הכול זה בבחינת לבן הארמי, וכל אחד מישראל צריך לעבור ימים ושנים בבית לבן, כאשר כל שאיפתו היא "תרי"ג מצוות שמרתי", לא לזוז מהתורה ומהיושר.

כל ההתנהגות של אחרים כלפינו, אם זה כשמרמים אותנו, מצערים אותנו, כובשים את שכרנו, משקרים, מפילים עלינו את האשמה, מנצלים אותנו, ואם זה בכל סוג של חוסר יושר, עין צרה עין רעה, שנאה קנאה ותחרות - הכול כלול בהתנהגותו של לבן הארמי ליעקב אבינו ע"ה. והתגובה שלנו צריכה להיות כתגובתו של יעקב: התנהגות למופת ללא שום דופי, ללא שקר, ללא רמייה, ללא גזל, בנאמנות, במסירות נפש.

גם בבית לבן מקיימים את התורה

ועיקר המסר הוא לא להיות כסוס כפרד, ולא להגיב כמו שרוב האנשים מגיבים כאשר השקר שוב מתפוצץ להם בפנים והם מרגישים פגועים ומרומים ומנוצלים, שאז ניתן לשמוע לעיתים את המסקנות המעוותות: "בעולם הזה אין שום יושר, אסור להיות ישר, אסור להיות נאמן... אסור להיות יותר מידי טוב עם אחרים, מי שטוב מטפסים עליו ורומסים אותו... הכול זה רק אינטרסים, ובסופו של דבר כל אחד צריך לדאוג לאינטרסים שלו... כולם זאבים,

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

יום א' טז' בכסלו (03/12/2017) עפולה והסביבה
 רה' יהושע הנקין בבית כנסת הגדול בית שלום
בשעה: 20:30

יום ד' בירושלים
 ישיבת הוט של חסד שמואל הנביא 13
 שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30
 ולאחמ"כ שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00

יום ה' בחולון (תל גיבורים) רה' המעפילים
 פינת המצודה ב"כ צ"ש הללי צה"ל

אמרו על המנובא בספר "מי מוהרן" ת"ש
שכתב מוהרן"ת שאם היה באפשר לומר למוציא
מקום לשמע שיחות ודבורים כמו ששמעו מרבנו,
יהיה משליך ונוטל את עצמו אלפיס פרסאות
צבורים וכו', שלכאורה מה שאין לומר בו, הרי לאמת
אין רבנו בחיים חייתו, ואמר שאף כיום כשאין ש"
מדברים מעבודת השם יתברך באמת, על פי דברי
רבנו, יכולים לפעמים לזכות לדבר שיחות גבוהות
וקדושות כאלה, שראויים היו שפאמרו על ידי רבנו
בפעמו. (שי"שק ד-עח)

כפייה רוצים אני"ש להשקיע את זה הנכנס בתחמו
של חבור ומקשה עלי לומר כי מיני קשיית של מה כן,
היו פונים אליו בניתוחא ואומרים לו: שאלני נא
קשיית בנדקאיות מקוריות, גון האם התחזקת
להתעורר בחצות לילה או לפחות בהשקפה? והאם
התבודדת היום? וכדומה, ונא אל תשאלי קשיית
הגל וסוק בעניי הפרטיים שאינם נוגעים לך. (שם
ד-פה)

א ב של החיים

- ✦ גם אם הקטן ממן הנצבי על סעודת שלך תקשיב לו.
- ✦ מי יגיש לו בכל יום פעה התבודדות כראוי וקנה כמשקל הומו לצנינה שלמה.
- ✦ גאה זה קשאדם אומר: "אני! אני!" וצנינה זה קשאדם יודע: "נתן לי מתנה, חס עלי, רחם עלי."
- ✦ אי אפשר לזכות לקבד דקדשה, כי אם על ידי צנינה, (זהו: "ולפני כבוד צנינה" ל"מ"ד).

ועוד, שהוא עלול להיענש על כך, ונמצא שהטובה שהגיעה לו הצמיחה לו רעה, והסיבה השנייה שהדאיגה את יעקב היא שמא, בזה שנתנו לו כל טוב, בניס צדיקים ועושר גשמי, אולי מחסירים לו מהשכר הצפון לו לעולם הבא, כי יעקב ידע שהעולם הזה הוא כמו פרודור להיכנס לטרקלין, ולא רצה להפסיד מהטובה השמורה לו.

ובספר **בת עין** (דרושים לשבת) למד מה'קטנות' שצריך כל אדם להרגיש פחיתות עבודתו לה', שכל מה שעבד בעבודת ה' עדיין אינו מגיע אפילו לאחד מאלפים נגד טובת ה' וחסדיו המרובים שעושה עמו הבורא בכל עת ורגע, כי מי לנו גדול מיעקב אבינו שהבין בעצמו האמת שכל הטוב שעשה ה' עמו הוא רק מצד חסדו, ולא מצד החיוב, וכן צריך כל אדם להבין זה בעצמו ולדיע האמת אשר הוא עדיין רחוק מהקדושה, וכל טוב אשר ה' עושה עמו הוא רק מצד חסדו הגדול ולא מצד החיוב, הן במיילי דעלמא, הן במיילי דשמיא, מה שיש לו שום השגה בתורה ועבודה הכל הוא ברוב חסדו יתברך, בבחינת חסד חנם, ומזה יהיה נכנע בלב נשבר ונדכה ורקיים בו מאמר הכתוב (תהלים נא) **"לב נשבר ונדכה"**

בספר **דרושי הצלח** (אהבת ציון הדרוש השביעי) לומד **מ"הקטנותי"** של יעקב שכאשר אדם רואה שמצליח לו יש לו לדאוג פן יצא שכרו בהפסדו, וראוי לאדם שזכה לשפע גשמי להשתדל ולהתאמץ ביותר בקיום המצוות, ובכך יזכה שהקרן תהיה קיימת לו לעולם הבא, ויחשוב תמיד מחשבות כל ימיו בל ידח ממנו נדח, ולא תתענג בדשו נפשו מבלי שישים לבו על תכליתו, שלא יהיה מהמקבלים שזכה כאן בעולם הגשמי. **ואותו בני אדם אשר השעה דחוקה להם, ומעונים את הייסורים באהבה, ויהיו בטוחים שזכותיהם ושזכרם שמור להם לעולם האמת.**

וכן מבואר בספר **חובת הלבבות** (שער עבודת האלוקים פרק ו) שדברי יעקב מתפרשים בשני אופנים. הראשון שיעקב פחד שמא הוא לא יעבוד את ה', כפי כמות השפע שהגיעה אליו, כי ככל שמוגיע לאדם שפע שכלי וגשמי גדול יותר, הדרשה ממנו גדלה, ולכן פחד יעקב שמא בעקבות הגדלת השפע כלפיו, הוא לא יוצא ידי חובתו בהתמדת העבודה ובכמות ההודאה כלפי ה' המשפיע לו,

שׁו"ת של חסד

שׁו"ת מעות לפלוני ומסרם לשלוחו - ח"א

דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הר"ג ר' אלחנן שלום אלרוד שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

שאלה: שמי פנחס וברשותי צייג' בירושלם עיה"ק ואני עוסק בנוסף לפריסת צ'קים והמרת מטבע חוץ, גם בהלוואות. לפני מספר חודשים הלווית לראובן 10,000\$ וחתמנו על שטר הלוואה כראוי. בשבוע שעבר במועד הפירעון, התקשר אלי ראובן ששה באותה עת באנגליה, ואמר לי שהכסף נמצא אצלו והוא רוצה לעשות משם העברה בנקאית לחשבון שלי ולפרוע את החוב. בזמן ששוחחתי בטלפון עם ראובן, היה אצלי ידית בשם דניאל שזכרה גרה באנגליה ובעלה הוא אברך. דניאל הציע לי, שכיון שהווא מעוניין להעביד סכום כסף לאחותו ע"מ לתמוך בה, במקום למצוא דרך להעביר את הכסף לאנגליה, האם אני מסכים שראובן ייתן את הכסף ישירות לאחותו של דניאל ודניאל ייתן לי 10,000\$ במזומן? הסכמתי לכך, ושוחחתי עם ראובן שהסכים אף הוא לתת את הכסף ישירות לאחותו של דניאל ובכך לפרוע את החוב שיש לו כלפי, והסכמנו שכאשר אקבל את הכסף מדניאל – אקרע את שטר החוב של ראובן (חשוב לציון שיש תחנות אלקטרוניות בין שלושתנו בה כתובים כל הפרטים הנ"ל). דניאל התקשר לאחותו ששמחה עד למאוד כששמעה שהיא רוצה להעביר לה את הסכום הנ"ל, ונתן לה את מספר הטלפון של ראובן כדי שתוכל לתאם להיפגש עמו ולקבל את הסכום הנ"ל. אחותו של דניאל יצרה קשר עם ראובן, אבל מאחר והיא רתוקה לביתה בעקבות מחלה, היא שלחה את בנה הגדול (שהיה נשוי ולא היה סמוך על שולחנה) לאסוף את הכסף מראובן. ראובן נתן את הכסף לבן הגדול שספר את הכסף ויודא שכל הסכום נמצא. הבן הגדול יצא לדרכו לבית אמו, ול"ע היה מעורב בדרך בתאונת דרכים קשה, ובמהלך פינויו לבית הרפואה נעלמה המעטפה הנ"ל (ככל הנראה היא נלקחה ע"י אחד מהגויים שהיה נוכח במקום). כאשר נודע הדבר לאחותו

את הגט ליד שלוחה של האשה או לקבל את הגט מיד שלוחו של הבעל. הרמ"א [אה"ע סי' קמ"א ס"א] פוסק להלכה כדעת הרשב"א, וז"ל: "אמרה האשה ל שלוחה לקבל הגט מיד בעלה, אין לקבלו מיד שלוחו. אבל אמרה: קבל גט מבעלי, יכול לקבלו מיד שלוחו". וכן פוסקים שו"ת פני משה [ח"א סי' מ"ד, הביאו שו"ת פרה שושן אה"ע כלא ס' א'], שו"ת שואל ומשילב [מח"ד"ק ח"ג סי' קפ"ב ד"ה "עליות כי היא מקום עיגון גדול" (ועיי"ש שעל אף שמקשה על דברי הרשב"א, מ"מ מסיים וז"ל: "על כל פנים הרשב"א מחלק כן, ומי יוכל לדון עם שהתקף ממנו!)] ועוד.

ולכאורה אין לחלק בין שלוחות בגיטין וקידושין לבין שלוחות אחרת (ועיי'ן לקמן באת ד' שיש חולקים בהן), דאם אמר המשלח ליתן "ליד פלוני" – ש"מ שמקפיד לתת זאת דווקא לפלוני ואין לתת זאת לשלוחו, וזאת אמר המשלח ליתן "לפלוני" – ש"מ שאינו מקפיד לתת זאת דווקא לפלוני ושתי לתת זאת לשלוחו. וא"כ ה"ה בנידו"ד שיהיה תלוי בנוסח שאמר דניאל: אם אמר שיתנו את הכסף "ליד אחותו", ש"מ שמקפיד שיגיע דווקא לידה (ולע"ד ה"ה אם אמר שיתנו את הכסף "ישירות לאחותו", דשני הלשונות הללו מורים שהקפיד שהכסף יגיע דווקא לידה), ולכן עד שהכסף יגיע לידה בפועל, לא התקיים התנאי על אף שכבר הגיע ליד השליח שלה, וא"כ ראובן לא קיים את חלקו בהסכם וממילא דניאל פטור ממשלם לפנחס, וראובן יצטרך לשלם לפנחס (שם) את אותם 10,000\$ שחייב לו; אבל אם דניאל אמר שיתנו את הכסף "לאחותו" (ולא נקט לשון "ליד" או לשון "ישירות"), ש"מ שלא מקפיד שיגיע דווקא לידה אלא אפילו ליד שלוחה מהני, וא"כ התקיים התנאי למרות שהכסף הלך לאיבוד בדרך, ולכן ראובן קיים את חלקו בהסכם ופרע את החוב במלואו, וממילא דניאל יצטרך לשלם לפנחס את ה-10,000\$ במזומן כפי שסוכם ביניהם.

ב. ראה מדברי הרשב"א שהיה צריך למסורם ישירות לאחותו של דניאל ולא לשלוחה
אמנם מדברי הרשב"א בתשובה [ח"א סי' אלף ר"ו, הביאו הבי"א אה"ע סוף סי' קמ"א], יש להוכיח שהיה על ראובן למסור את הכסף ישירות לאחותו של דניאל ולא לשלוחה (למרות שהשליח היה בנה הגדול), ומאחר שהסכום לא הגיע לתעודתו, וא"כ יוצא שראובן עדיין לא פרע את חובו לפנחס ויהיה עליו לשלם לו את כל ה-10,000\$. והרשב"א דן לגבי בעל שמינה שליח הולכה לתת גט לאשתו ולגבי אשה שמינתה שליח קבלה לקבל את הגט מיד בעלה, וכתב שם שאם נקטו לשון "ליד אשתי" / מיד בעלי – ש"מ שמקפידים דווקא שהגט יינתן ליד האשה או שיתקבל מיד הבעל, אבל אם נקטו לשון "לאשתי" / מבעלי – לשון זו מורה שאינם מקפידים על כך וניתן לתת

לו חובו או פקדונו על ידי שליח, אם אמר לו המלוה לשלחו על ידו, ונאבדו, פטור", ונבאר השער משפט [שם סוף סי' דכיון שק"ל ש"שלוחו של אדם כמותו" – נחשב א"כ שהגיעו כבר המעות לידי המלוה ונאבדו ברשותו ולא ברשות הלוה, וערה"ש [שם סי' כותב "דכיון ששעשה הלוה כצוויו, אין להמלוה עליו עוד שום תביעה... ואין צריך שיאמר 'שלח והפטור' [סמ"ע], דמה לו לפטור אותו אחרי שמצוהו למסור לפלוני מעותיו?"] א"כ לכאורה בנידו"ד במושכל ראשון, מאחר ואחותו של דניאל שלחה את בנה הגדול בתורת שליח לאסוף את הכסף מראובן, הרי מיד כשהגיע הכסף לידי בנה הגדול נחשב שהגיע ישירות לידה למרות שבפועל הכסף הלך לאיבוד בדרך, וממילא ראובן קיים את ההסכם עם פנחס ופרע את החוב במלואו, ולכן על דניאל כעת לקיים את חלקו ולשלם לפנחס במזומן את כל ה-10,000\$ שעליהם סוכם.

תשובה
א. שלוחו של אדם כמותו
קיי"ל במשנה [ברכות ל"ד] ובעוד מקומות רבים ש"שלוחו של אדם כמותו", וכן נפסק בהל' שלוחין [ח"מ סי' קפ"ב ס"א] וז"ל השו"ע והרמ"א: "הגה: בכל דבר שלוחו של אדם כמותו, חוץ מדלבר עבירה דקיימא לן אין שליח לדבר עבירה, ודוקא שהשליח בר חיובא, אבל אם אינו בר חיובא הוא שליח אפילו לדבר עבירה. האומר לשלוחו: צא ומכור לי קרקע או מטלטלין, או: קנה לי, הרי זה מוכר ולוקח ועושה לו שלוחותיו וכל מעשיו קיימין".
ולכן בדיון השולח חובו ע"י שליח, פוסק השו"ע [ח"מ סי' קפ"א ס"א] וז"ל: "שלח

קרבן ציבור ונחמתו

לכבוד יומא דהילולא רבי דוד אבוחצירא הי"ד, י"ד כסלו.

המשך דבר ראש הישיבה

יש כאלה שאמנם לא יגנבו ולא ישקרו אבל יעבדו לאט ויתבטלו ממלאכתם ולא יעשו את עבודתם בנאמנות. יעקב אבינו לא רק שעובד בנאמנות - אלא הוא עובד במסירות נפש: "ואתנה ידעתם כי בכל כוחי עבדתי את אביכן" למרות ש"אביכן התל בי והחליף את משכורת עשרת מונים". ושוב אומר יעקב ללבן: "זה עשרים שנה אנוכי עמך, רחליך ועוזיך לא שיכלו, ואילי צאנך לא אכלתי, טרפה לא הבאתי אליך, אנכי אחטנה, מידי תבקשנה, גונבותי יום וגונבותי לילה. הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה, ותידד שנתי מעיני". יעקב שומר על מוסר עבודה מבהיל, ועל נאמנות מוחלטת, על יושר ברמות הגבוהות ביותר, ועל אחריות מלאה למרות היחס המחפיר של לבן.

יש שכר לפעולתך

לזכות לכזאת ישירות ניתן רק על ידי אמונה שלימה, שיעקב האמין: "אני עושה את שלי, וה' יעשה את שלו; אני צריך לשמור תרי"ג מצוות בתוך המציאות הקשה הזאת. מה שמרמים אותי ועושים לי - זה מאת ה', זה לא הבעיה ולא החשבון שלי". התורה מגלה לנו שרק על ידי אמונה שלימה ומוחלטת ניתן לקיים את התורה בתוך עלמא דשקרא, בתוך עולם שבו מתנהגים כמו לבן הארמי.

וסוף הכבוד לבוא: "וייה לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" - ה' רואה את הכול ובשנים ספורות הוא מציל את כל השפע שנגזל מיעקב, ומעביר את העושק שעשק לבן מיעקב בחזרה לבעליו האמתי, ושומר עליו מהתככים ומהמזימות של לבן הארמי.

וגם זה מסר לכל אדם שחושב שהוא מפסיד או שהוא בחובות בגלל שרימו אותו. זה לא נכון. אדם סובל רק מהעבירות שלו ולא משום דבר אחר. אי אפשר לגרום לאדם שום הפסדים ונוזקים, ורק ה' זן ומפרנס. מי שהולך בתום והולך ביושר, ה' ישיפע לו שפע גדול, והרבה דרכים למקום. העיקר הוא שכל אחד ואחד ילך בדרכו של יעקב אבינו, ויקיים את התורה והמצוות בכל מחיר ובכל מציאות.

המסר הזה הוא מסר חזק ויסודי מאוד, והוא הופך את הפרשיות האלה לפרשיות אקטואליות הנוגעות לחיים של כל אדם בעולם הזה, כי כל אחד נתקל בחיים שלו עם אינסוף סוגי רמאויות, ובפרשיות שלנו מונח המפתח לעבור הכול ביושר ובאמונה וגם לצאת בשלל גדול. יהי רצון שנוכה לכך.

מת שולם מאילא אור לכל בית ישראל.

נא להתפלל לרפואת משה בן אידה, גילה בת ציפורה, תמו בת מרים

מיד נטלו קלגסי המורדים את רבינו ואת שני העשירים תחת אצילי ידיהם, והובילו למקום שעמדו להוציאם להורג. מהשמים סבבו והכניסו בראש כמה מיועצי המושל הערץ שיוותר על הריגת היהודים כולם מאחר והינו הורג את רבם ששקול כנגד כל בני דורו, ומה גם שבמותם תאבד האפשרות להמשיך ולחלוב את ממון היהודים. ואכן נכנסו דבריו באוזני הצורך תמורת תשלום קנס הגון שהוטל על הקהילה כולה.

☆☆☆

השעה שעת "רעוא דרעיון" - השעה שבה הסתלקו לשמי מרומים שלושת הרועים הגדולים, יוסף הצדיק, משה רבינו ודוד המלך ע"ה. ובאותו שעה ממש הובל מרן עטרת ראשינו זיע"א אל מותו.

למרות שכבר הורשו היהודים ללכת לבתיהם, איש מהם לא היה יכול להניע עצמו ממקומו. כמסומרים ניצבו היהודים והביטו בעיניים קרועות בדמותו של רבינו ההולכת ומתרחקת מהם ומתקרבת לקצה הכיכר. ושם חתה לו מיתה משונה מאוד בה בחר הרשע מוחמד ימ"ש.

בחר המפקדה הוצב תותח ועל לועו הציבו את גופו הקדוש של רבינו. ביריית פגז הפרידו את נשמתו הטהורה מגופו הטהור כנשמתו ממש.

נכדת דודו של רבינו, הרבנית לאלא חנה, שהייתה בת דורו, הייתה מאלו שחזו בהריגתו הנוראית של רבינו. מעדותה נרשם, שעם השמע קול יריית הפגז שהרג את רבינו ושני הקדושים, נראו שלוש יונות צחורות כשלג מתוך לוע התותח.

אבל בכך לא נרגע הרשע, אף גזר הוא שלא להזיל דמעה, ואכן אחד מיהודי העירה שלא יכול לכבוש את צערו בלב, הזיל דמעה, ובמקום הוצא להורג.

עם זאת השבת רצו בני הקהילה להביא את גופו הקדוש של רבינו לקבורה אך נתקלו בסירוב מצד הצורך, אך לאחר ממון רב שהזילו לכיסם הצליחו הם לשחררו על מנת להביאו לקבר ישראל.

נכד אחיו אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א סיפר, כי למרות יריית הפגז נשאר גופו שלם למעט עצם הקיבורת שנשמטה ממקומה. באותו לילה נגלה רבינו לאחיו הבבא סאלי זצוק"ל, ואמר לו כי לא בחינם נשמטה עצם הקיבורת, אלא זה בא לו על כך שבאחד הימים כשהניח תפילין של יד שכן הוא לכוון כוונה אחת מן הכוונות.

בעיניים דומעות (בסתרו) הובא רבינו למנוחת עולמים בעיר תאפיללת. מה נדבר ומה נצטדק והאלוקים עשה, מה אענה ומה אעידה והוא העד והוא הדיין והדין דין אמת.

זכות תורתו ומעשיו הקדושים יהיו לזכות ולמליץ יושר עלינו ועל כלל ישראל אכ"ר

מראה הקלסנים המקיפים את המלאת, הכניס פחד ומורץ בלב כולם וגרם להלם גדול בקרב יהודי הקהילה הקדושה. הכול מיהרו לאסוף את אנשי ביתם, בטרם יצעדו לדרכם האחרונה. בצעדים כושלים פסעו משפחות משפחות כשדמעות זולגות מעיניהם ומלות הפרדה שהם מנסים ללחוץ, אינם מגרים את מיתרי הקול שכמו נחסמו לעת עתה.

בעברם על פני ביתו של רבינו החל מעודם בדברים רכים ולדבר אל לבם לב יתיאשו מן הרחמים, אפילו בשעה שהחרב מונחת על צוואריהם. ובשעה קשה זו בישר רב רבינו את הגרוע מכל - כי מזה כזמן רב ראה הוא גזירת כליה על כל יהודי העיר, ומתחנן הוא בכל כוחותיו להסיר ולבטל את הגזרה, תוך שהוא מבקש מהקב"ה שיטול את נפשו לכפרת כל העדה, ותהי להם נפשם לשלל. השומעים שעד עתה נאלמו דום, פרצו בבכי גדול, כאינם מאמינים למשמע אוזניהם. משהתאספו יהודי המלאת בכיכר העיר, הניחו אותם הרשעים להמתין עד שיבוא מנהיגם

אתם ספר המידות!

מי שהולך בשוק ונופל, בידוע שהוא בדרך (באור ח')

האבוז מולאי מוחמד ש"ר. משהגיע האכזר הופיע, עם חיוך סדיסטי ואכזר, ופנה ושאל, לראשי הקהילה היכן רבם, ומשנענה שאף יהודי לא יהין להפריעו מלמודו, שיגר הוא פלוגת חיילים על מנת להביאו. כשהופיעו בביתו מצאווה עוסק במשנה: "עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות". הובא הצדיק הקדוש לפני אותו רשע, ועיני כל העדה נשואות אליו לראות מה יעשה, ומה יעשה לו. וכשראה רשע את דמות רבת הודו של הצדיק, בערה בו חמתו עד להשחית. ושאלו: מה הניא אותך להתקשר בקשר עם המורדים הצרפתיים? נענה רבינו בנחת: "חלילה לי" ברור שהצורך לא קיבל את דבריו ועל אתר נתן פקודה להוציאו להורג יחד עם שני עשירי העיר, ה"ה רבי יצחק בן שמחון ה"ד ובנו רבי דוד ה"ד.

בקרב משפחה דגולה ורוממה כמשפחת אביחצירא, אשר העמידה דורות של צדיקי עולם שרפי מעלה, שאדוקים היו בקודשא בריך הוא ושכינתיה וכוללים בהם כל מעלות טובות ודרכי החסידות, נשתמר מקום מיוחד לבן הדור השלישי למרן אביר יעקב זיע"א, הלוא הוא מרן אדמו"ר רבי דוד אביחצירא עטרת ראשינו.

☆☆☆

שנת תר"פ בפתח מיד לאחר החגים הכביד הערץ - מוחמד את גזרותיו על יהודי העיר, באשמתי בגידה וקשר עם האויב, וכל מי שנאשם בכך הוצא להורג במיתות משונות במרכז העיר למען ישמעו ויראו. וכראות הערץ - מוחמד, שלא יוכל לשבור את רוחם של היהודים עד כדי התמוטטות חיי הקהילה, כינס את כל חבר מרעיו, וסגל יועציו, כדי שאלו ישיאו לו פתרון, על מנת לגמור אחת ולתמיד עם הנגע הממאיר - הלא הוא העם היהודי.

הגזרה אשר יצאה היא: להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים הדלים במחוז תאפיללת, בגרים, טף ונשים ביום אחד, על אשר הם כופרים בדתו של מוחמד נביאם וממאנים להצטרף אליה.

דברי הריצוי והתחנונים ששגרו ראשי הקהילה עלו בתוהו, והעיר תאפיללת נבוכה. בימים קשים אלו כשהחושך והעלטה גברה בעיר, שמשו מילות העידוד של רבינו, רבי דוד, כקרן אור בעלטה כבידה, והתפילות גברו עד שדומה היתה העיר כבימים נוראים. וכן הימים היו נוראים.

☆☆☆

השבת האחרונה

ליל שבת אור לי"ד כסלו תר"פ יהודי תאפיללת מסבים לסעודה וליבם בל עמם. ובבית רבינו רבי דוד נוסף על כל אלו, היה מראהו המפחיד כשהצדיק יוצא מחדרו אל שולחן השבת עם בגדי חול שחורים, אך רבינו אינו נוהג כמדי שבת ומקצר את הסעודה ככל שניתן ולאחר ברכת המזון נוטל הוא את אחד מתלמידיו שישמש עמו בצוואת לתלמודו, כל הלילה למדו הם בסודות של קריאת שמע. עם שחר החישו כל יהודי תאפיללת את צעדיהם לבתי הכנסיות, ועם היכנס הרב והוא בבגדי שחורים, נעתקה נשימת כולם, בזכריהם את מראהו לבוש ההוד כמלאך אלוקים - ממש, ועתה רואים אותו הם בלבוש שחורים וכל פניו צער ודאגה מן הבאות, עוד בטרם הסתיימה התפילה, פרש רבינו לחדרו, כשהוא אינו מביט לימין ושמאל.

ואכן לא חלפו שעות ספורות והגיעה שעתה האיומה של קהילת ריסאני שבמחוז תאפיללת, ובקול רעש גדול הקיפו את רחובות המלאת חיילים הממלאים את פקודת הערץ - מוחמד מולאי ש"ר.

